

דו"ח פעילות

לחקופה 1.1.94 - 31.12.94

במהלך התקופה שמ-1.1.94 עד 31.12.94 נתקבלו במוקד 1913 פניות. ב-1993 נתקבלו במוקד 1599 פניות, גידול של 20%.

טבלת תלונות שנתקבלו במוקד במהלך התקופה 1.1.94 - 30.12.94
עפ"י נושאים:

הנושא	מס' הפניות	% מסך התלונות	% מהתלונות ב-1993
איתורים	996	52%	27%
תושבות גדה	245	12.8%	39%
תושבות י-ם	150	7.8%	
אישורי יציאה	108	5.7%	11%
היתרי כניסה מירדן לגדה	54	2.9%	4%
היתרי כניסה לישראל	172	9%	6%
אלימות	67	3.5%	2%
נעדרים	5	0.2%	
נזק לרכוש	30	1.6%	2%
* אחר	86	4.5%	9%
סה"כ	1913	100%	100%

(* הקטיגוריה אחר כוללת החרמת תעודות זהות, החזרת גופה, זכויות עובדים, קנסות מינהליים, שינוי מען, חינוך במזרח ירושלים וכד'.

במחצית הראשונה של שנת 1994 נתקבלו במוקד 1014 פניות, שהן גידול של 45% לעומת התקופה המקבילה ב-1993 - 699 פניות. גידול זה ב-1994 חל למרות הסגר המוחלט שהוטל על השטחים בעקבות טבח חברון (פברואר 1994), חתימת הסכם העקרונות וכינון האוטונומיה בעזה ויריחו ב-7.5.94.

המוקד מסביר גידול זה בתלונות כדלקמן:

1. העדר שינוי ממשי בשטח בכל הקשור בזכויות ובהפרות זכויות של האוכלוסיה בשטחים ובירושלים המזרחית: איתור נעדרים, סירוב להיתרי יציאה, סירוב להיתרי כניסה לישראל, הפרות חוזרות ונשנות של הסכמי הבג"צ בעניין איחוד משפחות בגדה, וקשיים ניכרים בקבלת איחוד משפחות בירושלים.
2. הסגרים החדשים לבקרים על השטחים: הפניות למתן היתרי כניסה לישראל, ובמיוחד לירושלים המזרחית, מטופלות שוב ושוב - עד שעולה בידינו להסדיר היתר כניסה תקופתי למי שזכאי לכך, מוטל סגר חדש השולל כניסה ויש לטפל שוב באותה פנייה.
3. אלימות מתמשכת של מתנחלים וחיילים בפלסטינים: ב-1993 כולה נרשמו 28 תלונות של אלימות; במחצית הראשונה של 1994 נרשמו 38 תלונות (בסוף פברואר נרשם הטבח בחברון) ועד סוף דצמבר 1994 - 67 תלונות בסך הכל.

4. הצלחת המוקד בנושאי איחוד משפחות בגדה, איתורים, אישורי יציאה והיתרי כניסה לישראל. כמו כן, המוקד - כגוף - הוא היחיד העוסק באיתור עצירים בימים הראשונים למעצר ובנושא אישורי יציאה - הוא הגוף היחידי המביא נושא זה שוב ושוב לבית המשפט העליון. 49% מבין מסורבי היציאה זוכים להיתרים המבוקשים בעקבות הפנייה לבג"צ.

ב-שנת 1994 נתקבלו 996 פניות שעניינן איתור עצורים, מהן למעלה מ-200 מרצועת עזה. ב-1993 כולה: 440 פניות לאיתורים. ב-1994, במקביל לגידול העצום במספר הפניות לאיתורים, חלה הידרדרות ביחס הרשויות לנושא. המידע המתקבל מהצבא אינו אמין, ואנו נדרשים לבצע פעולות לאימות המידע, קצב העברת המידע הואט ולפיכך נערכות פניות רבות יותר מטעמנו לגורמים אחרים לצורך האיתור, ביניהם לפרקליטות המדינה.
נא ראו כתבה מפורטת של יוסף אלגזי, "הארץ" מיום 22.2.95.

טבלת פניות לאיתור על פי חלוקה לאזורים ושנים נכון ליום 9.3.95:

שנה	שכס	טו"כ	רמאללה	י"ם	ב"ל	חברון	גנין	יריחו	אחר	עזה	סה"כ
1988	2		31	24	32	10		3			107
1989	10	4	132	61	110	34	4	5	6	1	370
1990	5	9	101	37	56	7	2	3	2	2	228
1991	6	4	55	35	29	9	6	1	2	4	151
1992	5	1	35	36	26	1	1		3	3	111
1993	32	21	75	56	59	63	9		2	123	440
1994	45	42	102	98	218	295	9	1	1	182	996
1995	14	12	8	12	57	144	2			7	258
											2661

טבלת פניות עפ"י חודשים ונושא ב-1994:

חודש	רכוש	מנהלי	אלימות	איתורים	אחר	סה"כ
1/94		100	6	59	4	169
2/94		64	3	56	4	127
3/94	5	51	9	78	3	146
4/94	3	51	7	168	3	232
5/94	3	41	4	102	2	152
6/94	6	71	9	101	4	191
7/94	1	64	2	70	2	139
8/94		82	5	59	2	148
9/94	3	73	12	52	2	142
10/94	3	57	4	83	4	151
11/94	5	58	3	91		157
12/94	1	77	3	77	1	159
סה"כ	30	789	67	996	31	1913

טבלת פניות עפ"י נפות

7.78%	149	שכם
7.05%	135	טולכרם
10.71%	205	רמאללה
18.40%	352	ירושלים
18.40%	352	בית לחם
23.40%	447	חברון
2.45%	47	ג'נין
0.47%	9	יריחו
10.87%	208	עזה
0.47%	9	אחר
100%	1913	סה"כ

טבלה זו מצביעה על כיוון חדש מבחינת האוכלוסייה הפונה לסיוע המוקד - עלייה בפניות מאזורי חברון וירושלים. לגבי חברון, מתקבלת תמונה קשה של סירוב גורף למתן היתרים שונים, במיוחד להיתרי כניסה לירושלים עפ"י נוהל משפחות חצויות וכן אלימות ונזק לרכוש. המגמה של גידול בפניות מירושלים מקורה בהצלחת המוקד בנושא איחוד משפחות ותושבות, והתמקדות מכוונת בנושא זה בירושלים, דבר שהתבטא בין השאר בסמינר שנערך ביולי 1994 בנושא תושבות פלסטינים במזרח ירושלים, בהשתתפות עורכי דין ופעילי זכויות אדם, פלסטינים וישראלים. בעקבות הסמינר פועלת "קואליציה" של גופים, הנפגשים להחלפת מידע וגיבוש אסטרטגיה משותפת לפעולה.

תמונת מצב ל-1.1.95 לתלונות שנתקבלו ב-1994 לפי נושא התלונה:

נושא	ניפתר בהצלחה	עדיין בטיפול	אתר
איתורים	996	100%	
תושבות גדה	42	17.14%	9
תושבות יר-ם	4	2.6%	4
אישורי יציאה	51	47.2%	21
היתרי כניסה			
מירדן לגדה	21	38.8%	10
היתרי כניסה			
לישראל	52	30.2%	20
אלימות	-	-	1
נזק לרכוש	1	3.3%	-
נעדרים	2	40%	-
*אחר	29	33.7%	7
סה"כ	1198	643	72

(* סטטוס אחר: הבעיה נפתרה שלא באמצעות המוקד; המקרה הועבר לטיפול גורם אחר; המתלונן הודיע כי אינו מעוניין להמשיך בטיפול; הרשות סגרה התיק או סירבה לבקשה.)

לעניין איתורים - אנו מצליחים במרבית המקרים להודיע למשפחה על מוצאות העצור בתוך 24 שעות. בחודש מרץ 1994 עתר המוקד לבג"צ בעניינם סירוב הרשויות להודיע על מקום הימצאם של 3 עצורים.

לעניין אישורי יציאה - 40 מהפונים אלינו קיבלו אישור יציאה בעקבות התערבותנו, ו-9 נוספים קיבלו אישורי יציאה בעקבות פנייה לבג"צ מטעמנו. המוקד ממשיך לקבל תלונות נוספות בנושא, המופנות מארגוני ז"א אחרים שטיפולם בנושא מתמצה עם סירוב להחיר יציאה מטעם הרשות.

* במהלך 1994 נפתחו לעיון מחדש כל תיקי האלימות ונזק לרכוש - גורם מעורב: צבא, שהגיעו למוקד מאז הקמתו, כולל התיקים שנסגרו במהלך השנים. מסיבות כאלה ואחרות, לצורך בחינת האפשרות של מתן פיצויים. עו"ד המוקד בדקה את כל התיקים ועפ"י חוות דעתה, נערכה פנייה למשפחות לבדוק האם ירצו בהמשך טיפולנו או שאולי הועבר המקרה לטיפול גורם אחר.

* בדצמבר 1994 הוחל בהכנת דו"ח במוקד בנושא MILITARY ACCOUNTABILITY המקיף את כל תיקי האלימות שנצטברו במוקד, גורם מעורב: צבא.

* ביולי 1994 ערך המוקד סמינר בנושא תושבות פלסטינים במזרח ירושלים, בהשתתפות ארגוני זכויות אדם פלסטיניים וישראלים ועורכי דין העוסקים במכלול הבעיות של תושבות וחי יום יום במזרח ירושלים. החוברת המרכזת המאמרים בנושא יצאה כבר לאור. הנוסח העברי שיצא לאור לאחרונה, הוקדש לזכר לוטה זלצברגר ז"ל.

* בנובמבר 1994 ערך המוקד מפגש רב משתתפים לבירור בעיות ונושאים שעל פרק היום בעקבות כינון האוטונומיה בעזה ויריחו. בכינוס השתתפו נציגי ארגונים רבים לז"א, ישראלים ופלסטיניים, וכן נציגי הצלב האדום הבינ"ל, אמנסטי ואונר"א. בכוונתנו להוציא לאור חוברת המתמצתת עיקרי הדברים בכינוס זה.

עתירות לבג"צ במהלך 1994

* עתירה למתן היתר יציאה לירדן לתושב חברון, לפגוש באמו הגוססת, המאושפזת בירדן. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה כי אושרה יציאתו של העותר לירדן.

* עתירה למתן צו על תנאי בגין אי מתן מידע על מקום הימצאם של 3 עצורים. מיד לאחר הגשת העתירה נתקבל המידע על מקום מעצרם.

* עתירה מיום 11.4.94 על תנאי מעצרו של תושב ירושלים, המוחזק במעצר באגף החקירות בתחנת המשטרה מגרש הרוסים: נעצר ב-24.2.94, אינו מקבל בגדים להחלפה, אינו מקבל ביקור משפחה, מוחזק בתאו 24 שעות ביממה, ללא טיול בחצר, כשבתא מנורה הדולקת 24 שעות ביממה ואין חלון. עם הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה על שיפור מידי בתנאי מעצרו.

* עתירה נגד שר הפנים בעניין הנפקת רשיון לישיבת קבע בישראל למי שנשוי לתושבת ירושלים, המתגורר עם אשתו וילדיו בירושלים, והתגורר בירושלים מאז שהיה בן 5 שנים ובקשות מספר לאיחוד משפחות עבורו סורבו. פרקליטות המדינה הודיעה כי אושרה הבקשה לאיחוד משפחות.

* עתירה למתן אישורי יציאה לירדן ל-11 תושבי הגדה. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה על שינוי עמדתה לקולא לגבי 4 מהעותרים, אחד מהעותרים חזר בו מהעתירה ולגבי שישה הנותרים - הסירוב להתיר יציאתם נותר בעינו.

* עתירה להחזר תושבות לתושב הגדה, שתושבותו נשללה ממנו והנמצא בגדה מאז מאי 1992 בסטטוס לא חוקי. הדיון בעתירה טרם נסתיים.

* עתירה להחזר תושבותה של תושבת הגדה, שאיבדה תושבותה, ולפרסום נהלי הגשת בקשות לוועדת המאחרים, המטפלת במצבים כאלה. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה על החזר תושבותה של העותרת.

* עתירה למתן היתרי יציאה ל-4 תושבי מזרח ירושלים. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה כי לשניים מהעותרים

יונפקו היתרים כמבוקש. אשר לשניים האחרים - הסירוב נותר בעינו. בעקבות טיעונים שהועלו בעתירה קבע בית המשפט כי ייתכנו מקרים בהם השמעת טיעונים בע"פ תאפשר - בפני נציגי הרשות. עד כה לא נעתרה הרשות לפניותינו בנקודה זו.

ועוד קבע בית המשפט כי אין המשיבים (המדינה) יכולים להתעלם מכך שזכות יציאתו של אזרח לצאת לחו"ל קיבלה עתה אף תוקף של חוק יסוד "וכאשר ביציאה לארץ כמו ירדן המדובר, הרי במכלול השיקולים רצוי לקחת בחשבון גם את השיפור הניכר שחל ביחסיה של ישראל עם מדינה זו...". ולכן, נדרש בית המשפט לאבחנה שבין לשון התקנה, על פיה רשאי שר הפנים לאסור את יציאתו של אדם מישראל, אם קיים יסוד חשש שיציאתו עלולה לפגוע בבטחון המדינה, לבין חשש של ממש או חשש שאינו מופרד, לאור שיפור היחסים עם ירדן ולאור העובדה שזכות היציאה של אזרח לצאת לחו"ל קיבלה תוקף של חוק יסוד.

* עתירה למתן היתרי יציאה לירדן לשישה תושבי הגדה. העתירה תלויה ועומדת.

* עתירה לקבלתם ללימודים של ילדים, בניהם ובנותיהם של תושבי ירושלים המזרחית, שמינהלת החינוך של עיריית ירושלים מסרבת לקבלם לבתי ספר עירוניים, וכן לקביעת אגרה לתשלום בגובה אגרה המשולמת ברגיל, בניגוד לפרקטיקה הנהוגה עד כה, של גביית אגרות גבוהות, כמתושבי חוץ או תיירים, לילדים ממזרח ירושלים שכן מתקבלים ללימודים. עוד טרם לדיון הודיעה פרקליטות המדינה כי עיריית ירושלים מתחייבת לקבל הילדים הללו, ודומיהם, לבתי ספר עירוניים וכי האגרה הנמוכה בין השתיים, היא הנוהגת.

* עתירה בשם 15 עצורים המוחזקים בבית המעצר במגרש הרוסים בירושלים, לעניין תנאי מעצרם. העתירה תלויה ועומדת.

* עתירה למתן היתר כניסה לישראל לתושב השטחים, המועטק כמורה בישראל, ושהמנהא"ז סירב להנפיק לו היתר כזה. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה כי העותר יקבל היתר כמבוקש.

* עתירה למתן זכות לביקור אח אצל אחיו הכלוא בכלא אשקלון. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה כי יותר הביקור.

* עתירה למתן רשיון לישיבת קבע לאשת העותר שהוא תושב ירושלים. בעקבות הגשת העתירה הודיעה פרקליטות המדינה כי אושרה הבקשה לישיבת קבע.

* עתירה להחזרת גופתו של עבאס עבאס למשפחתו בעזה - עבאס היה בין מבצעי הפיגוע במדרחוב בירושלים באוקטובר 1994. מאז נהרג מוחזקת גופתו במכון המשפטי באבו כביר. בינואר 1995 דן בג"צ בעניינו ודחה את העתירה.

* עתירה למתן רשיון לישיבת קבע בגדה לאשתו וילדיו של העותר שהמימשל סירב לקבל בקשתו לאיחוד משפחות - המבקרים הלכו נכללים במובהק ב"אוכלוסיית הבג"צ" וזכאים להארכות רשיון ביקורם ולהגשת בקשת אחמ"ש. בעקבות הגשת העתירה הוסדר מעמד המבקרת וילדיה.

ככלל, פונה המוקד לבג"צ באופן שגור במקרים בהם לא אותר עציר במערכות הכליאה 48 שעות מאז החל החיפוש אחריו וכן במקרים של סירוב להנפיק אישורי יציאה לתושבי השטחים וירושלים, וסירוב להנפיק אישורי כניסה לירושלים לבני משפחות חצויות ואחרים.

הסגר על השטחים

מדיניות הסגר שהחלה עם תום מלחמת המפרץ ב-1991, נמשכת, כאשר לאחר פיגועים באוכלוסייה הישראלית מוטלים סגרים חדשים, המבטלים כל ההיתרים הקיימים עד להכרזה על הקלות, אשר בדרך כלל פותחות בדרישה לידיים עובדות במשק הישראלי.

עם הסגר והעוצר שהוטלו על השטחים בעקבות טבח חברון, יצאה פרקליטת המוקד, מלווה בעובדת השטח משכם ובאחד המתלוננים מאזור צפון הגדה, שלו קשרים רבים - כולם מצויידיים בהיתרי תנועה בעוצר - לאזור צפון הגדה, כדי לאסוף תלונות ועדויות על המתרחש. הנוסעים יצאו במונית ונתקלו בקשיים רבים במעברם, למרות האישורים שבידיהם. מן הראוי להדגיש חשיבות יציאתם לשטח שכן באותה תקופה הוקפאו פעילויות עובדי השטח של הארגונים השונים, האמונים על עבודת שטח, בעקבות האירועים. המידע על מקומות בהם נוצרו בעיות אלימות - אם של מתנחלים ואם של הצבא - נאסף משברי ידיעות ומידע שהגיעו לאונר"א, לצלב האדום, לבצלם, PHRIC ואלחק.

ככלל, נמשך במהלך 1994 שיתוף הפעולה עם הארגון WOMEN HR PROJECT בשכם, שעובדת מטעמו מקבלת תלונות במשרד בשכם ומעבירה אותן לטיפול במשרד המוקד בירושלים. כמו כן יוצאת עובדת השטח לשטח, לאיסוף מידע חדש או מתבקש. פרקליטת המוקד יוצאת לשטח - לשכם, בית לחם ורמאללה, מידי חודש, לגביית תצהירים ועדויות, עפ"י תאריכים קבועים - כל זאת כחלק מפרויקט היציאה לשטח.

איחוד משפחות - גדה

בנובמבר 1992 - בתשובה ל-64 עתירות בנושא רשיונות ביקור לבני משפחות של תושבי השטחים ואיחוד משפחות (56 מתוך העתירות הוגשו מטעם המוקד) הושג הסכם הבג"צ (המרחיב גבולות ההסכם הקודם מיוני 1990) לפיו: יקבלו המבקרים, קרובי משפחה מדרגה ראשונה, הארכות של 6 חודשים לרשיונות ביקורם, והם זכאים לחיות כאן, לצד התושבים - כל זאת למבקרים שנכנסו לאזור עד 31.8.92.

ב-22.8.93 הודיעה פרקליטת המדינה - בתשובה ל-20 עתירות נוספות, רובן מטעם המוקד - על הרחבה נוספת של הסכם הבג"צ, שיכלול מבקרים שנכנסו עד 22.8.93, ושהם קרובי משפחה מדרגה ראשונה של תושבים. בהודעה זו נכללו גם שינויים עקרוניים במדיניות מדינת ישראל בנושא איחוד משפחות:

* נישואין הוכרו זאת לראשונה כקריטריון לגיטימי למתן מעמד של תושבות קבע מכוח איחוד משפחות. עד כה היו הקריטריונים הנוהגים: טעם הומניטארי (שמעולם לא הוגדר) וטעם מימשלי.

* המכסה השנתית לאיחוד משפחות הועמדה על 2000 בקשות לשנה (עד אז - עד כ-1000 לשנה).

בפברואר 1994 נפגשו נציגי הקואליציה של ארגוני ז"א (ובכללם המוקד) עם רע"ן דבל"א בפרקליטות הצבאית הראשית, ע' מתאם הפעולות, רע"ן מו"ש בגדה ועוזר היועמ"ש בגדה, לישיבה בה סוכמו נושאים עקרוניים וטכניים בעניין המבקרים, מעמדם, נוהלים שונים הקשורים למעמדם, אגרות, דרכי תשלום וכד'.

בישיבה זו סוכם גם כי התאריך הקובע לעניין שייכות ל"הסכמי הבג"צ" יהיה 31.8.93.

למרות הסיכומים הללו קיבל המוקד מאז חודש מרץ 1994 (שאז אמורים היו סעיפי סיכומים אלה להיכנס לתוקף) תלונות רבות (כ-300 במספר) שעניינן הפרות שונות של הסכמי הבג"צ.

במוקד מטופלות כיום 1853 פניות, לפי הנושאים כדלקמן :

905	תושבות גדה וירושלים
48	אישורי יציאה
57	היתרי כניסה מירדן
153	היתרי כניסה לישראל
273	אלימות
135	נזק לרכוש
282	אחר
1853	סה"כ

הטיפול בפניות אלה מתמשך לפי הצורך: למשל במקרים של אלימות ונזק לרכוש - גורם מעורב צבא: משמסתיים שלב חקירת הצבא ומיצוי ההליכים עם חיילים שעברו העבירה (אם אותרו, אם עודם תחת תחולת חש"צ וכד'), הליך הנמשך כשנתיים וחצי או יותר) הרי אנו פונים לשלב של דרישת פיצויים.

לנושא אחמ"ש גדה - למרות שרוב התיקים נסגרו בהצלחה לאחר נובמבר 1992 (הסכמי הבג"צ) הרי שבספטמבר 1993 נפתחו תיקים רבים מחדש בעקבות הודעת המדינה על אימוץ מדיניות חדשה לנושא איחוד משפחות ואנו עוקבים באותם מקרים אחר המהלכים לקבלת תושבות קבע למבקרים.

(מ"מ 1049)